

Johan Cullberg, En diktares kompost. Om Gunnar Ekelöf. Natur och Kultur.

Psykoanalysen har fortfarande ett område där den tveklöst kommer till sin rätt; litteraturtolkning. Psykiatrikern och psykoanalytikern Johan Cullberg analyserar i boken "En diktares kompost" Gunnar Ekelöf och hur barndomens upplevelser präglade hans dikter.

Till Ekelöfs diktning hör ett återkommande tema av brist. "*Oändligheten finns – emedan den fattas oss*" skrev den unge Ekelöf. Denna paradoxala tanke återkom senare i hans skapande. Något han både sökte och tog avstånd ifrån.

Gunnar Ekelöf upprätthöll en hätsk bild av mamman som han upplevde övergav och utestängde honom. Pappan, som tidigt insjuknade och dog i syfilis, omgärdas av en större ömhet. Johan Cullberg ifrågasätter den bilden som tagits över av många litteraturkritiker. Ekelöfs kritik av mamman ter sig överdriven. I hans senare dikter, Diwantriologin, förändras det känslomässiga läget av modern. På ett omedvetet plan kunde han där få kontakt med en mer ljus och längtansfull bild av henne.

Att läsa denna psykologiska biografi är också ett möte Johan Cullbergs författarskap. Poeten Ekelöf beskrev människans inre, hennes själ, så att många av oss blivit djupt berörda. Själlsläkaren Cullberg har samma hisnande förmåga att skildra författaren och poeten så att mycket blir igenkänt.

Tidigare har Johan Cullberg skrivit om bl a Strindberg, Dagerman och Fröding. Med den något märkliga titeln "En diktares kompost" upprättar han en metafor för psykoanalysens bild av den skapande människan. Komposten är barndomens minnen och händelser, kärleksfulla som smärtsamma, vilka ständigt förändras och som får ny tillförsel tills den blir näringsrik mylla. Ur denna kompost växer människans livskunskap på gott och på ont i den personliga reflektionen. Komposten gav Ekelöf en sällsam djup existentiell poesi i orientaliskt ljus, samtidigt som den plågade honom. Den som tidigt blir ställd utanför ett sammanhang kan senare i livet komma att ställa sig själv utanför.

Som Gunnar Ekelöf själv skrev mot slutet av sitt liv:

Att lida är svårt

Att lida utan att älska är svårt

Att älska utan att lida är icke möjligt

Att älska är svårt.

Jakob Carlander

Bildtext:

Johan Cullberg, psykiatriker och psykoanalytiker, använder också sina kunskaper till att förstå och analysera poeten och dennes skapande.